

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVLJE PIROT-UPUTSTVO ZA UZIMANJE, ČUVANJE I TRANSPORT BOLESNIČKIH UZORAKA ZA MIKROBIOLOŠKU ANALIZU

Na svim uputima (Uput za mikrobiološko ispitivanje , obrazac 1) obavezno navesti :

- Zdravstvena ustanova koja šalje materijal, odeljenje
 - Podaci o pacijentu (ime i prezime, godina rođenja, br. zdravstvene kartice, JMBG, LBO)
 - Dijagnoza na latinskom i MKB šifra
 - Vrstu uzorka koji se šalje na analizu
 - Vrstu traženog pregleda (bakteriološki, mikološki, virusološki, parazitološki, serološki)
 - Vrstu analize
 - Datum i vreme uzimanja uzorka
 - Da li pacijent prima medikamentoznu terapiju, navesti vrstu leka i datum početka th.
 - Potpis i pečat nadležnog lekara
- Prilikom uzimanja uzoraka za mikrobiološku analizu potrebno je pridržavati se opštih mera zaštite od infekcije. Svaki materijal potrebno je tretirati kao potencijalno infektivan
- Ukoliko je moguće uzorak uzeti pre primene antibiotske terapije
 - Na posudi sa uzorkom nalepiti etiketu sa podacima o pacijentu (ime i prezime, datum i vreme uzimanja uzorka, vrsta analize koja se traži, odeljenje koje šalje uzorak)
 - Nikad ne stavljati u frižider na +4° C likvor, uzorke iz genitalnog trakta, uzorke iz oka i srednjeg uha, hemokulture
 - Posude u kojima se nalazi infektivni materijal moraju biti dobro i bezbedno zatvorene i propisno zapakovane u plastične kese ili sekundarne kontejnere
 - Svaki uzorak koji se šalje na analizu mora biti praćen pravilno popunjenim uputom
 - Preporučuje se da uput bude odvojen od uzorka i ako je to moguće u plasičnoj foliji

Uzorci iz primarno sterilnih regija i rane

UZORAK	Posuda	Uzimanje materijala	Transport	Čuvanje (samo ako transport nije moguć odmah)	Očekivani patogeni / Vreme izdavanja nalaza
Krv (hemokultura)	1 uzorak (set) čine aerobna (AE) + anaerobna (AN) bočica sa bujonom za hemokulturu ili jedna pedijatrijska bočica. Uzeti najmanje 2 seta. Odrasli 8-10 ml po bočici Deca 1-5 ml po bočici (pedijatrijske)	Pre venepunkcije kožu dezinfikovati 70% alkoholom . Pomoću tupfera koncentrično, počevši iz sredine, prebrisati mesto jodnim preparatom. Pričekati da se osuši. Uzeti krv bebi sistemom (blood collection set). Jod očistiti alkoholom. U akutnoj sepsi uzeti 2-3 seta sa različitih mesta unutar 10 min (pre početka antimikrobne terapije).	≤ 2 h/ ST	ST ili na 35° C do 24 h	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva / (sa AB) Pozitivni rezultati se javljaju telefonom odeljenskom lekaru (preliminarni i definitivni) Negativan rezultat izdaje se za 5-6 dana
Kateteri (intravenski)	Sterilna epruveta ili sterilna plastična posuda sa poklopcem	Dezinfikovati kožu pre vađenja (70% alkohol) Vrh i.v. katetera odseći sterilnim makazama dužine 4 cm i poslati	≤ 2 h/ST	+4° C / 24 h	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/ 2-5 dana (sa AB)
Telesne tečnosti (sinovijalna, pleuralna, peritonealna, amnionska, ascit, i td.)	Sterilna epruveta sa poklopcem, sadržaj u špricu sa poklopcem Izuzetno, ako uzorka ima malo 1 – 3 ml, može se inokulisati u bočicu za hemokult. (pedijatrijska)	Dezinfikovati kožu pre aspiriranja (70% alkohol)	≤ 2 h/ST	ST / 24 h inokulisana bočica za hemokulturu (pedijatrijska) na ST do 36 h	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva /2-5 dana(sa AB)
Likvor	Sterilna epruveta s navojem (1-2ml) Bočice za hemokulturu (pedijatrijske) - popodne, noću i vikendom. za AAR bacile do 5 ml (lab. Za TBC)	Dezinfikovati kožu pre aspiriranja (70% alkohol).	ODMAH SE DONOSI U LABORATORIJU	Ako nije moguće odmah dostaviti čuvati na ST do 24 h	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/2- 5 dana(sa AB) Pozitivni rezultati se javljaju telefonom (preliminarni i definitivni)

Aspirat (bris) duboke rane, apscesa, fistule, intraoperativni uzorci	Aspirat poslati u sterilnoj epruveti ili špricu Bris je loš uzorak, ali ako se uzima koristiti transportni medijum	Dezinfikovati kožu pre aspiriranja (70% alkohol). Aspirirati duboko u otvorenu ranu, najbolje s dna ili zida apscesa ili uzeti komad tkiva. Tkivo ili tečnost su bolji uzorci od brisa. U slučaju male količine aspiriranog materijala uliti u bočicu za hemokulturu (pedijatrijska)	≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/2-5 dana(sa AB)
Bris površinske rane ili kožne promene	Bris u sterilnoj epruveti		≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/ 2-5 dana (sa AB)

Uzorci iz respiratornog trakta

UZORAK	Posuda	Uzimanje materijala	Transport (odmah po uzimanju)	Čuvanje (samo ako transport nije moguć odmah)	Očekivani patogeni / vreme izdavanja nalaza
Aspirat ili bris srednjeg uva	Sterilna posuda sa navojem ili sadržaj u špricu ili bris u sterilnoj epruveti	Uzorak uzeti samo ako uvo curi ili je uradjena timpanocenteza	≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/ 2-5 dana(sa AB)
Bris spoljašnjeg ušnog kanala	Bris u sterilnoj epruveti	Bris koji je navlažen sterilnim fiziološkim rastvorom pažljivo rotirati u spoljašnjem ušnom kanalu.	≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva /2-5 dana(sa AB) Saprofitne bakterije sa kože se ne izdaju
Bris konjunktive oka	Bris u sterilnoj epruveti	Pažljivo kažiprstom povući donji kapak tako da se otkrije konjunktiva. Brisom koji je navlažen sterilnim fiziološkim rastvorom uzeti uzorak pazeći da se ne dotakne koža	≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/ 2-5 dana(sa AB) Analiza ne uključuje <i>Chl. Trachomatis</i> <i>Saprofitne bakterije sa kože se ne izdaju</i>
Bris ždrela	Bris u sterilnoj epruveti	Sterilnim štapićem obrisati tonzile i zadnji zid farinksa, pazeći pritom da se ne dotakne jezik ili bukalna sluznica	≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	BHS - A/ 2-4 dana(sa AB)
Bris nosa	Bris u sterilnoj epruveti	Tankim sterilnim štapićem pažljivo uzeti bris sa sluzokože nosne duplje, što dublje uz blago rotiranje.	≤ 2 h/ST	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	<i>S.pneumoniae, H.influenzae, St.aureus M.catarrhalis, BHS-A/2-4 dana(sa AB)</i> Ako se traže neki drugi uzročnici (<i>N. meningitidis</i>) treba naznačiti na uputu. Svaki izolat mora se tumačiti u sklopu celokupne kliničke slike jer može biti samo kolonizat koji ne zahteva antibiotsku terapiju

Bris nosa na <i>Staphylococcus aureus</i> ili MRSA	Bris u sterilnoj epruveti		≤ 2 h/ST	ST / 24-48 h Dostaviti u transportnoj podlozi	<i>Staphylococcus aureus</i>, MRSA/ 2-4 dana(sa AB) Na uputu naznačiti da li se traži detekcija stafilokoknog kliconoštva ili se radi o rani unutar nosnog hodnika
Sputum (Iskašljaj) Detekcija AAR bacila- laboratorija za TBC	Sterilna posuda sa poklopcem	Pre davanja sputuma pacijent treba isprati ("grgoriti") usta vodom i duboko se iskašljati u sterilnu posudu sa poklopcem	≤ 2 h/ST	+4 ⁰ C / 24 h	<i>S.pneumoniae</i>, <i>H.influenzae</i>, <i>M.catarrhalis</i>, BHS-A, <i>S.aureus</i> enterobakterije, <i>Ps.aeruginosa</i>, <i>Burkholderia cepacia</i> i dr. (cistična fibroza)/ 2-4 dana(sa AB) Kvalitetnim uzorkom se smatra onaj iskašljaj u kojem ima puno (>25 u vidnom polju) polimorfonukleara i malo (<10 u vidnom polju) epitelnih ćelija Veliki broj epitelnih ćelija ukazuje da se radi o ispljuvku, a ne iskašljaju
Bronhoalveolarni lavat (BAL) Endotrahealni aspirat detekcija AAR bacila – laboratorija za TBC	Sterilna posuda sa poklopcem	BAL se uzima tokom bronhoskopije Endotrahealni aspirat se uzima preko sterilnog katetera	≤ 2 h/ST	+4 ⁰ C / 24 sata	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva/ 2-5 dana (sa AB) Osim fiziološke flore gornjeg respiratornog trakta

ST = sobna temperatura

Uzorci iz gastrointestinalnog trakta

UZORAK	Posuda	Uzimanje materijala	Transport (odmah po uzimanju)	Čuvanje (samo ako transport nije moguć odmah)	Očekivani patogeni/ vreme izdavanja nalaza
Stolica (koprokultura) Optimalna su 3 uzorka	Čista, nepropusna posuda sa poklopcem	Dovoljno je kašičicom čepa uzeti oko 2-3 ml prolivaste stolice ili grumen veličine lešnika u slučaju formirane stolice	≤ 2 h/ST	+4°C / 24 sata	Rutinska obrada uključuje salmonele, šigele, jersiniju i kampilobakter/ 2-5 dana
Perianalni otisak	Otisak selotejpom na predmetnom staklu	Ne prati analnu regiju noć pre uzimanje otiska	ST	ST / 24h	Jaja <i>Enterobius vermicularis</i>/izdaje se istog dana
Stolica na kvasnice	Čista, nepropusna posuda sa poklopcem	Dovoljno je kašičicom čepa uzeti oko 2-3 ml prolivaste stolice ili grumen veličine lešnika u slučaju formirane stolice.	≤ 2 h/ST	+4°C / 24 h	Kvasnice / 2-3 dana i duže pp (identifikacija gljiva , antimikogram) Obratiti pažnju da li je pacijent pre toga uzimao probiotik na bazi <i>Saccharomyces spp.</i> - (lažno pozitivan nalaz)
<i>Stolica na rotavirus i adenoviruse (imunohromat.test)</i>	Čista, nepropusna posuda sa poklopcem	Dovoljno je kašičicom čepa uzeti oko 2-3ml prolivaste stolice	≤ 2 h/ST	+4°C/ 24h	Rotavirus, adenovirus/ izdaje se istog dana
<i>C. difficile</i> dokaz toksina A&B (imunohromat.test)	Čista, nepropusna posuda sa poklopcem	Dovoljno je kašičicom čepa uzeti oko 2-3ml prolivaste stolice Testiranje formirane ili tvrde stolice nije preporučljivo (pacijent bi trebao imati ≥5 tečnih ili mekih stolica na dan)	≤1h ST !!!	1- 24h +4°C oprez- brz gubitak aktivnosti citotoksina!!! (lažno negativan rezultat)	Toksigeni soj <i>C. difficile</i> /izdaje se istog dana U dečijem uzrastu česta je kolonizacija toksigenim sojevima
<i>Stolica na Helicobacter pylori Ag (imunohromat.test)</i>	Čista, nepropusna posuda sa poklopcem	Dovoljno je kašičicom čepa uzeti oko 2-3 ml prolivaste stolice ili grumen veličine lešnika u slučaju formirane stolice.	≤ 2 h/ST	+4°C/24 h	Helicobacter pylori/ izdaje se istog dana Ne preporučuje se izvođenje testa uz istovremenu primenu inhibitora protonske pumpe (potreban je prekid th. od 2 sedmice)i antibiotika (potreban je prekid th. od 4 sedmice)

Stolica na ciste i jaja parazita	Čista, nepropusna posuda	Dovoljno je kašičicom čepa uzeti oko 1-2 g prolivaste stolice ili grumen veličine lešnika u slučaju formirane stolice.	ST	+4 ⁰ C / 24 sata	Patogene protozoe i jaja parazita / izdaje se istog dana
3 uzorka (svaki drugi dan)					

Uzorci iz urogenitalnog trakta

UZORAK	Posuda	Uzimanje materijala	Transport (odmah po uzimanju)	Čuvanje (samo ako transport nije moguć odmah)	Očekivani patogeni/vreme izdavanja nalaza (kultivacija ne uključuje <i>M. tuberculosis</i>)
Urin- dobijen metodom srednjeg mlaza	Sterilna posuda sa poklopcem i/ili navojem Prvi jutarnji urin ili urin nakon najmanje 4 h nemokrenja	Neposredno pre davanja uzorka urina obaviti intimnu higijenu sapunom i vodom. Prvi mlaz urina ispustiti, a srednji uhvatiti u sterilnu posudu. Ne dodirivati otvor plastične posude niti unutrašnju stranu poklopca. Sterilnu posudu sa urinom dobro zatvoriti.	ST/ 2h	+4°C / 24 sata	U interpretaciji nalaza potrebno je uzeti u obzir biohemijski nalaz urina i kliničku sliku. Sterilan nalaz izdaje se nakon 24 h, nalaz sa AB nakon 2-3 dana
Urin- iz trajnog katetera	Sterilna posuda sa poklopcem i/ili navojem Špric i igla	Najbolje uzeti urin iz novopostavljenog katetera. Nakon dezinfekcije 70% alkoholom spoljašnjeg dela katetera sterilnom iglom i špricom aspirirati 10 ml urina	ST/ 2h	+4°C / 24 sata	
Urin- dobijen pomoću vrećice kod dece	Sterilna vrećica za prikupljanje urina Sterilna posuda sa poklopcem i/ili navojem	Oprati genitalno područje i ostaviti da se osuši. Staviti sterilnu vrećicu i sakupljeni urin preneti u sterilnu posudu	ST/ 2h	+4°C / 24 sata	
Urin na <i>Trichomonas vaginalis</i>	Sterilna posuda sa poklopcem i/ili navojem	Genitalije oprati sapunom i vodom Prvi mlaz urina uhvatiti u sterilnu posudu	ST/ 1 h		<i>Trichomonas vaginalis</i> / Nalaz se izdaje istog dana

Bris cerviksa, vagine, vulve, bris uretre kod muškaraca	Bris u sterilnoj epruveti	Bris cerviksa se uzima pri ginekološkom pregledu pod spekulomom – prvim brisom odstraniti sekret, a drugim brisom uzeti uzorak iz endocervikalnog kanala Bris uretre uzeti tankim sterilnim brisom (rotirati bris 2-4 cm unutar lumena uretre)	ST/ 2h	ST / 24 sata Dostaviti u transportnoj podlozi	<i>Staphylococcus aureus</i>, BHS-A, <i>Streptococcus gr.B</i>, <i>Candida spp.</i>/2-4 dana(sa AB) Detekcija <i>Gardnerella vaginalis</i> zasniva se na preparatu po Gramu u smislu detekcije bakterisjke vaginoze Navedene bakterije se u genitalnom traktu nalaze i normalno kao deo fiziološke ili kolonizirajuće flore, ali kad se nađu kao dominantan izolat mogu biti povezani s određenim kliničkim simptomima Detekciju <i>Neisseria gonorrhoeae</i> treba posebno naznačiti na uputu
Bris vagine i bris anorektalnog područja na BHS/B	Bris u sterilnoj epruveti		ST/ 2h	ST / 24 h Dostaviti u transportnoj podlozi	Ciljana analiza na BHS/B je indikovana kod trudnica pred porođaj (35. ned. trudnoće) / 2-4 dana
Bris cerviksa, vagine, uretre na <i>N.gonorrhoeae</i>	Bris u sterilnoj epruveti		ST/ 2h	ST / 24h Dostaviti u transportnoj podlozi	<i>N. gonorrhoeae</i> /2-4 dana
Ejakulat (spermokultura)	Sterilna posuda sa poklopcem i/ili navojem		ST/ 2h	ST / 24 h	Bilo koja vrsta bakterija i gljiva / 2-4 dana

Bris cerviksa, uretre, ejakulat, urin na <i>Mycoplasma hominis</i> i <i>Ureaplasma urealyticum</i>	Specijalne transportne podloge koje se dobijaju u laboratoriji	Bris uretre (tanki sterilni bris staviti 2-4 cm u lumen uretre, rotirati ga) ili bris cerviksa uroniti u transportnu podlogu i dobro protresti, potom bris odbaciti, a podlogu dostaviti u laboratoriju	ST/ 2h	ST / 24 h	<i>Mycoplasma hominis</i> i <i>Ureaplasma urealyticum</i> /2-4 dana mogu predstavljati saprofitnu floru. Nalaz ovih bakterija u količini $\geq 10^4$ CFU/ml govori u prilog infekciji i izdaje se sa antibiogramom

ST = sobna temperatura

Uzorci sa kože

UZORAK	Posuda	Uzimanje materijala	Transport (odmah po uzimanju)	Čuvanje (samo ako transport nije moguć odmah)	Očekivani patogeni II/ vreme izdavanja nalaza
Skraping kože, nokta ili dlake na dermatofite	Sterilna posuda sa poklopcem	Uzorak uzeti sa ruba lezije. Kod uzimanja uzorka nokta površinske strugotine odbaciti a uzorak uzeti iz dubljih delova obolelog nokta.jj Promena ne treba da bude lokalno tretirana antimikoticima najmanje 7 dana pre uzimanja materijala	ST	ST / 24 sata	Dermatofiti (<i>Trichophyton, Microsporum, Epidermophyton</i>)/ do 3 nedelje za negativan nalaz.

Serologija

Naziv analize	Uzorak	Metoda	Uzimanje materijala	Transport i čuvanje	Izdavanje nalaza
RF	serum	Latex aglutinacni test	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	istog dana
Waler Rose	serum	Hemaglutinacija	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	istog dana
AST	serum	Latex aglutinacni test	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	istog dana
CRP	serum	Latex aglutinacni test	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	istog dana
RPR	serum	Mikroflokulacija	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
TPHA	serum	Hemaglutinacija	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 24h	do 7 dana
PAUL BUNNEL	serum	Latex aglutinacni test	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	istog dana

Naziv analize	Uzorak	Metoda	Uzimanje materijala	Transport i čuvanje	Izdavanje nalaza
HBS Ag	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
HCV	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
HIV	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
Toxoplasma gondii IgM/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
Rubella virus IgM/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
CMV IgM/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
HSV-1 IgM/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
HSV-2 IgM/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
EBV VCA IgM/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 7 dana
Helicobacter pylori IgA/IgG	serum	ELISA	Uzeti 3-5 ml krvi natašte u epruvetu bez antikoagulansa	+4°C/ 72h	do 14 dana

Ukoliko se zahteva duži period čuvanja uzorke je moguće zamrznuti i testirati kasnije.
Uzorak krvi za serološke analize neće se obraditi ako je lipemičan ili hemoliziran.

KRITERIJUMI ZA NEPRIHVATANJE UZORAKA U MIKROBIOLOŠKOJ LABORATORIJI

- Uz uzorak nije dostavljen pravilno popunjen uput (Uput za mikrobiološko ispitivanje, obrazac 1)
- Uzorak nije pravilno obeležen
- Uzorak u neadekvatnoj, nesterilnoj ili kontaminiranoj posudi
- Uzorak je dostavljen u posudi koja nije dobro zatvorena i uzorak curi izvan posude
- Uzorak za izolaciju anaerobnih bakterija bez transportnog medijuma
- Uzorak nije dostavljen u laboratoriju u predviđenom vremenu ili nije čuvan na odgovarajući način opisan u „ Uputstvu za uzimanje, čuvanje i transport bolesničkih uzoraka za mikrobiološku analizu "
- Količina uzorka nije dovoljna za izvođenje analize koja se traži
- Uzorak za serološke analize ne uzima se pacijentima koji nisu natašte
- Uzorak za serološke analize neće se obraditi ako je lipemičan ili hemoliziran
- Uzorke ne treba odbaciti pre nego što kontaktiramo osobu koja je poslala uzorak
- U slučaju da se radi o kritičnom i nezamenjivo uzorku koji je potrebno hitno obraditi uzorak se uzima u obradu uz obavezno informisanje o nedostacima koji su uočeni

Kontakt osobe	dr Gordana Jovanović	063 461177
	dr Janko Marković	064 1859042
	Ninoslava Jovanović, glavni laborant	064 2068573